ISBN: 966-02-2074-X
DOI: 10.5281/zenodo.22688739

ПРОСЯНІ́ВСЬКЕ РОДО́ВИЩЕ КАОЛІ́НІВ — поклади каолінів. Знаходиться у Придніпровській субпровінції Української каолінової провінції, поблизу с-ща Просяна Синельниківського р-ну Дніпропетровської обл. Відкрито 1885. Площа близько 80 км^2. Родовище складене докембрійськими кристалічними породами, корою їх вивітрювання палеозоймезозойського віку та кайнозойською осадовою товщею. Вміщувальні породи представлені мігматизованими гнейсами та кристалічними сланцями: біотитовими, амфібол-біотитовими, гранат-біотитовими, піроксен-біотитовими. За геологорозвідувальними даними, материнські породи родовища каолінів на 80 % складають мігматити із пошаровим чергуванням гранітів і гнейсів. При однаковій дії інших геологічних факторів мінеральний склад материнської породи визначає вміст хімічних елементів у продуктах вивітрювання. Найбільшим площинним розповсюдженням і збереженням каолінітового профілю вивітрювання характеризується кора вивітрювання середньоюрського-нижньокрейдового віку. Вона перекрита сарматськими піщано-глинистими відкладами та четвертинними глинами і суглинками. Сумарна потужність сарматських і четвертинних утворень 10—40 м. У корі вивітрювання прослідковується вертикальна зональність. Переважно каолінітовий профіль вивітрювання родовища складається із декількох зон (знизу вгору): дезінтеграції, лужних каолінів, нормальних каолінів, інфільтраційних змін. Частковий розмив кори вивітрювання розчленував її на низку окремих покладів, площа яких 2—5 км^2. На території родовища виявлено 15 перспективних покладів. Потужність розвиненої на кристалічних породах кори вивітрювання до 50 м, рідше понад 100 м. Потужність каолінових покладів від 0,1 до 61,5 м; глибина залягання 14—23 м. За запасами родовище відносять до дуже великих (понад 50 млн т). Нині експлуатують одну з 4-х розвіданих ділянок — Вершинську. Її розробляє Просянівський каоліновий комбінат. Каоліни родовища використовують як сировину для керамічної, паперової, гумової, хімічної та інших галузей промисловості.

Рекомендована література

1. Гурський Д. С. та ін. Металічні і неметалічні корисні копалини України. Т. 2: Неметалічні корисні копалини. Л., 2006.

А. П. Василенко

Бібліографічний опис:
Просянівське родовище каолінів / А. П. Василенко // Енциклопедія Сучасної України [Електронний ресурс] / Редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.] ; НАН України, НТШ. — К. : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2026. — Режим доступу: https://esu.com.ua/article-893977

2001–2026 © Ця енциклопедична стаття захищена авторським правом згідно з чинним законодавством України (докладніше).